

"Er is geen man," begon de schilder Elstir, "hoe wijs ook, die niet op enig moment in zijn jeugd dingen heeft gezegd, of geleefd op een manier die zo onaangenaam is voor hem in het latere leven, dat hij dat graag, indien mogelijk, uit zijn geheugen zou willen wissen. En toch zou hij er niet volledig spijt van moeten hebben, omdat hij niet zeker kan zijn dat hij werkelijk een wijs man is geworden - voor zover het mogelijk is voor ons om wijs te zijn - tenzij hij door alle dwaze of ongezonde incarnaties is gegaan die die laatste fase moeten voorafgaan... We worden niet voorzien van wijsheid, we moeten die zelf ontdekken, na een reis door de wildernis die niemand anders voor ons kan maken, een inspanning die niemand ons kan besparen, want onze wijsheid is het gezichtspunt van waaruit we de wereld uiteindelijk gaan beschouwen."
(Op zoek naar de verloren tijd - Marcel Proust)

DE OMMEKEER

PAUL BASTIAANS

DE OMMEKEER *(speciale oplage)*

Ontdek, één te worden, twee te blijven.

WINTER LENTE ZOMER HERFST 2025

fotografie & poëzie een bochtige weg

14 jaar later

Paul Bastiaans

Schrijven met licht

Als je waarlijk om de weg vraagt moet je eerst erkennen dat je niet weet waar je staat.

Gedurende 2025, de perioden van mijn wandelingen op de Veluwe, in Leiden & omstreken heb ik mede via perspectieven van anderen, veel mogen leren.

Door de vele versies en publicaties na 21 december 2012 is mij met groot belang duidelijk gemaakt dat het *ik* een toestand kan kennen waarbij dit *ik buiten zichzelf* is.

Het *ik* dat zich tegenover alles en iedereen als heer en meester gedraagt, een einde kent.

Deze gebeurtenis kan zich voordoen wanneer het *ik* in die mate geconfronteerd wordt met *iets anders* dat het niet meer te rangschikken valt binnen een van de categorieën van het *ik*.

Het moment waarop het *ik* zijn, haar of diens bestaan ter discussie gesteld ziet staan, en niet meer in de gelegenheid is zijn, haar of diens identiteit te volharden.

Geraakt door *het andere* ziet het *ik* zich zodoende afgesneden, de schijn van zelfgenoegzaamheid waarin *ik* beweegt wordt doorbroken.

Het andere kan alleen als *andere* gebeuren, indien *het andere* als *andere* verrast, waardoor het *ik* als het ware explodeert.

De contradictie van *het zelf* is hier zodanig een beweging naar binnen toe, waarbij er ruimte wordt gemaakt voor *het andere* tevens een einde kan inluiden voor onze oerdrang de werkelijkheid te willen begrijpen.

De notie van een soeverein bewustzijn moet nu dus worden losgelaten, is ook reeds overmeesterd, want uiteindelijk moet worden ingezien, alleen de gebeurtenis is, leermeester.

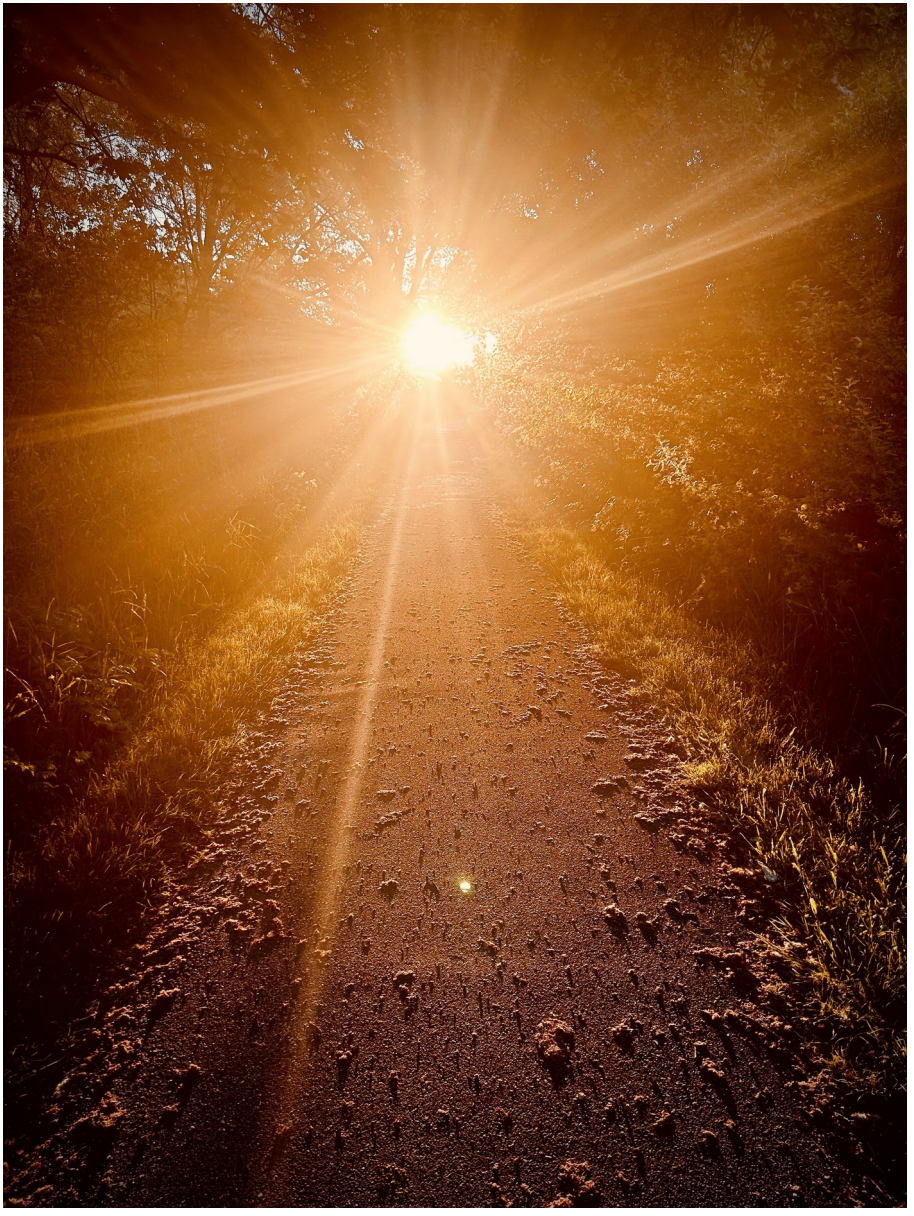

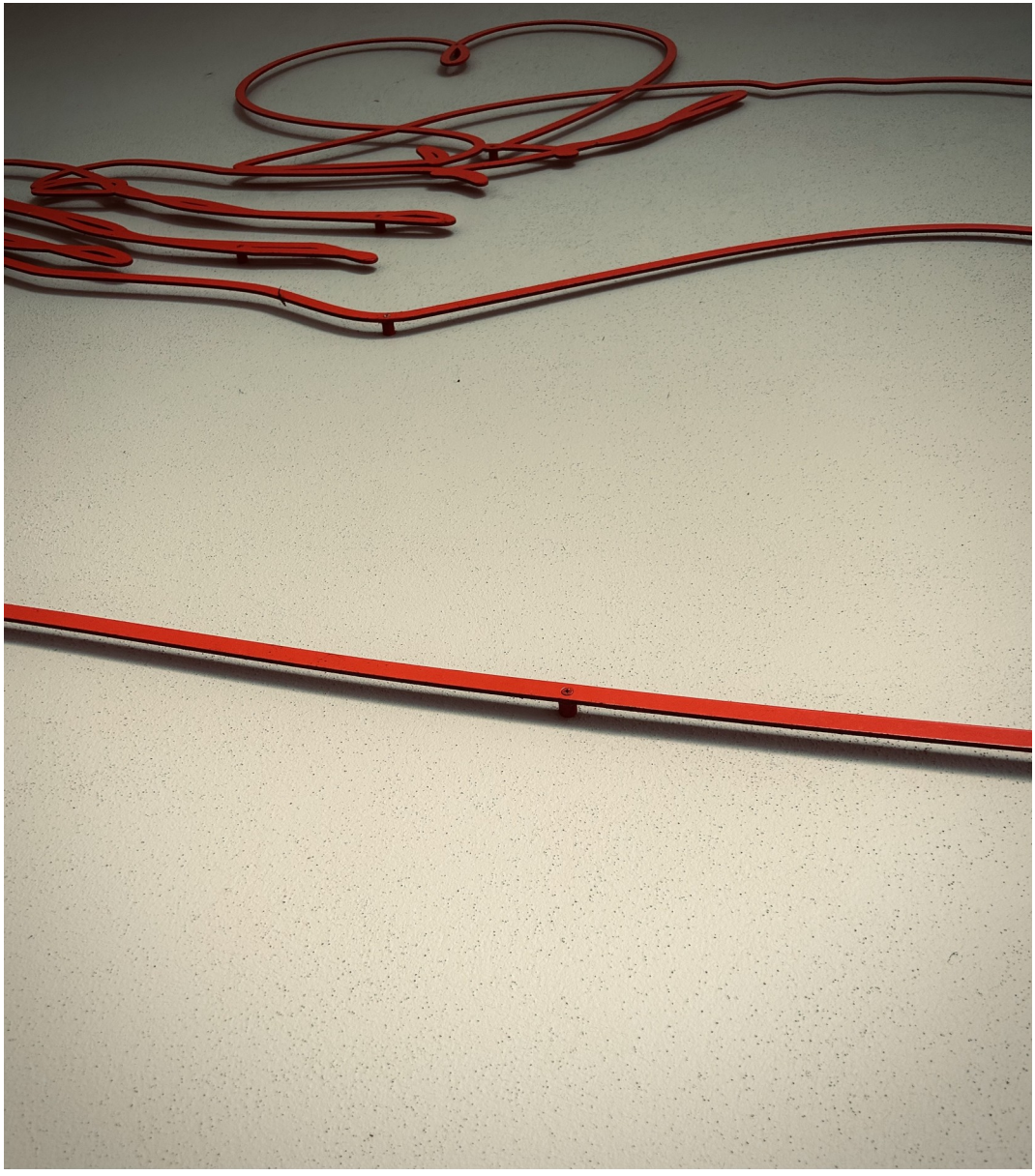

2022

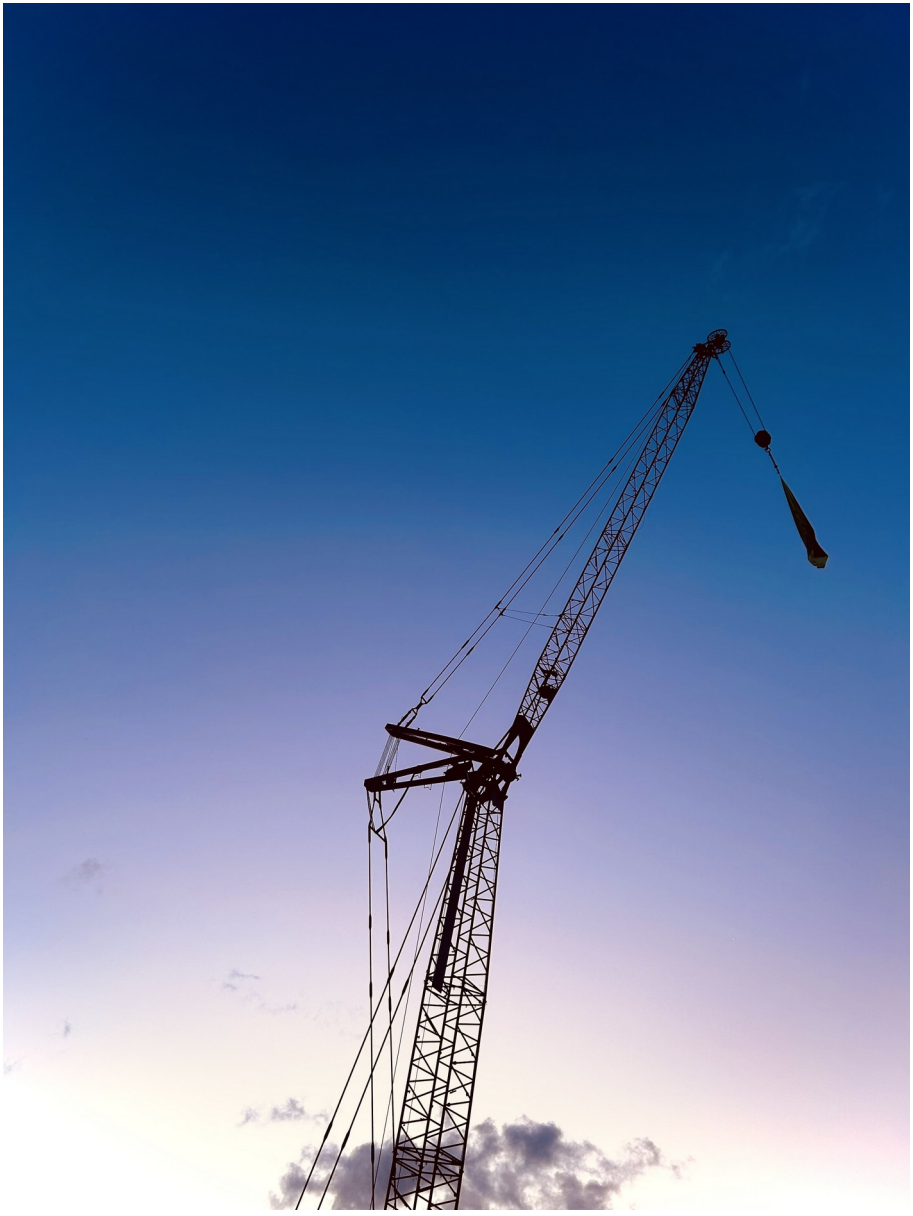

41
39

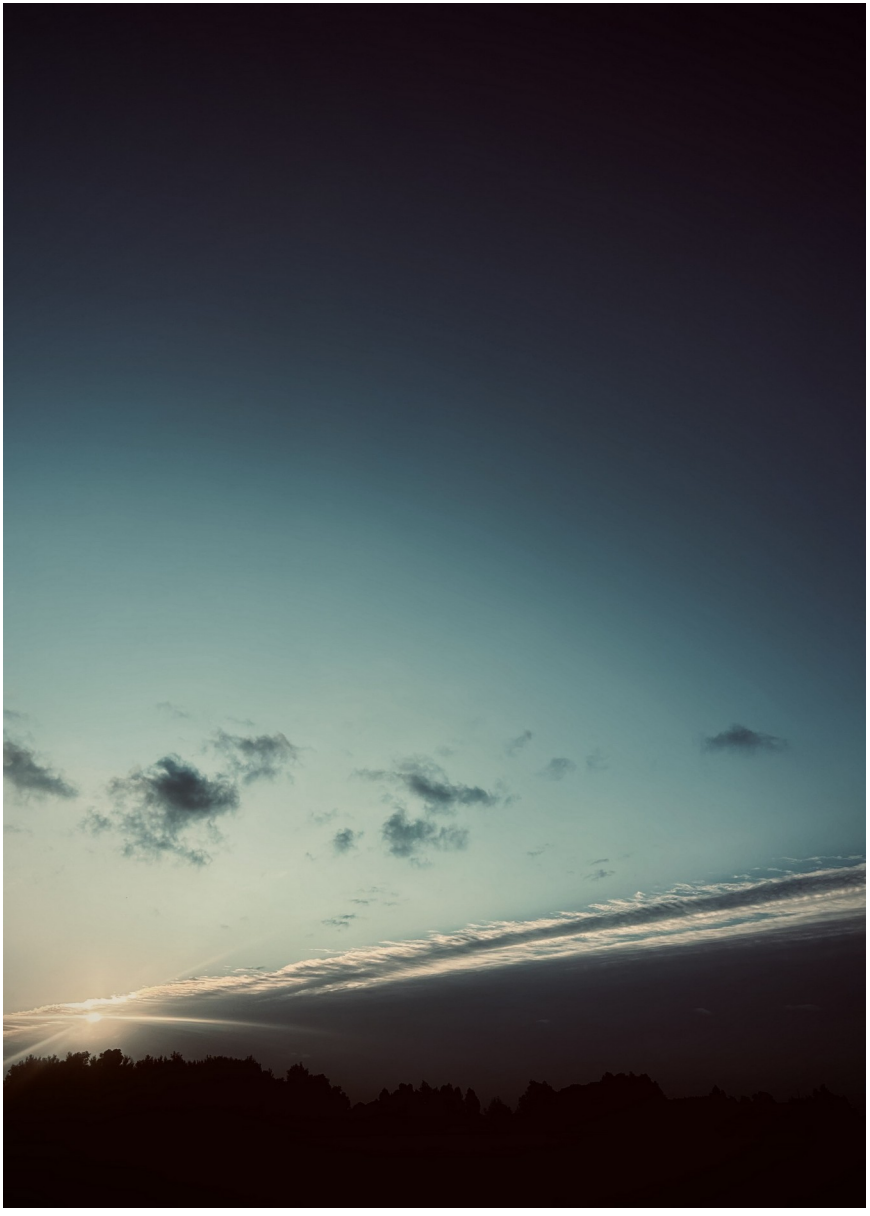

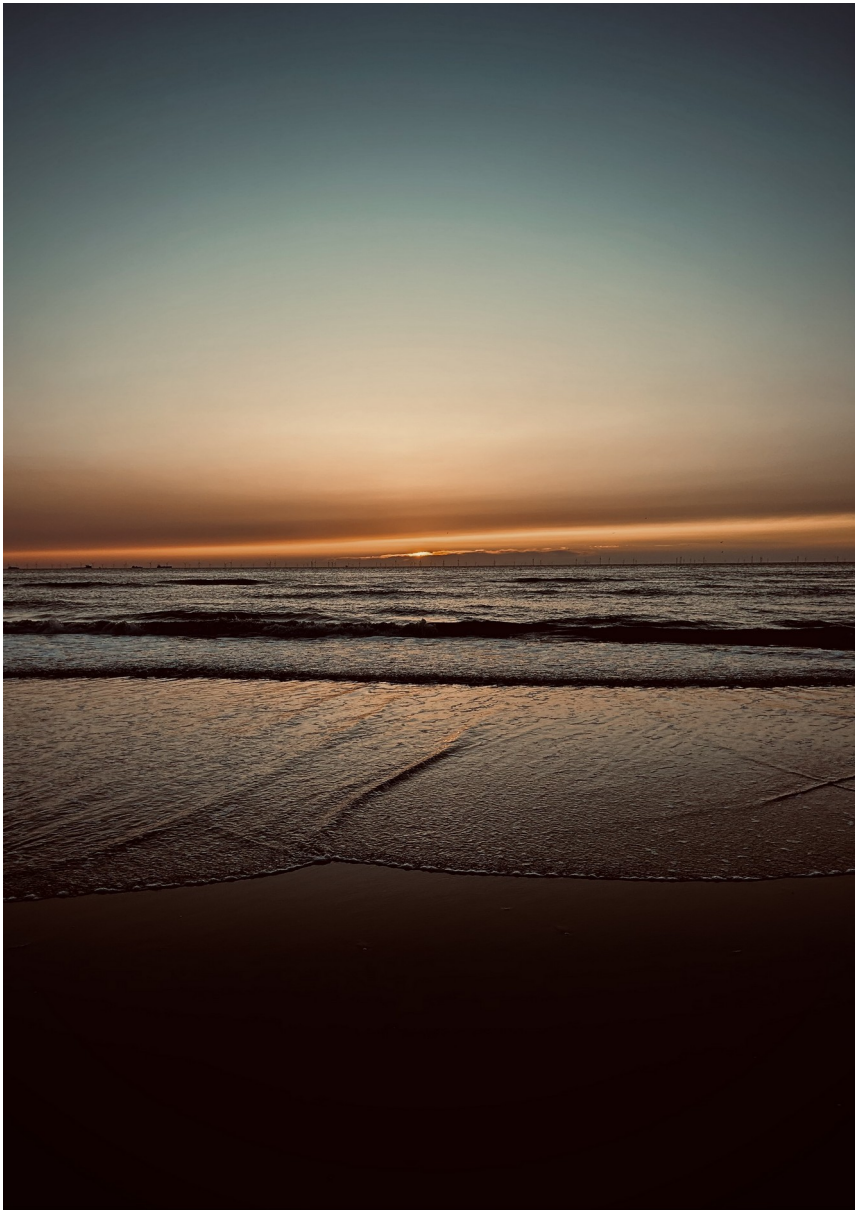

Ode aan ‘t licht

Geliefde, jij, je gouden sandalen zijn als goddelijke wijn, als een kus van de beker zoet geschonken.

In de ochtend raak je m'n wangen de roes kleurt m'n gezicht, blozend.

Krans van zilverwit flirt met mijn ziel en een zee, nu nog purperblauw, doen 't hart harder bonzen.

Ontdek een oranje deken voordat vurige vingers de natuur bespelen

en aanschouw, dertig wijze zwanen.

Leer mij zingen, leer mij onbevangen over bloemen en tranen

over leven als metamorfose van 'n diep donkere nacht.

Wanneer die ene ster, tafelkleed gevuld met sterren, laat verdwijnen

jij weer op mag treden.

Je gouden troon zijn schijnende paletten, je stroken verf dat alles vermengd

en in de hoogte fel een valk die zoekt

een groen woud waar lelies, roos, hyacint & iris bloeien

waar regenboog oog is, toegang tot 't rijk van diepe bodemgrond.

Jij, jij laat ons knijpen nooit te grijpen wat we willen zien

en als de klok z'n kleinste rondes maakt, wanneer je ondergaat, met ademteug van een westerwind

schieten woorden tekort & discus 'ik' teniet.

Gouden fluweel

Weet je nog toen je me vond in 't hart van het groene diep verzonken?

Weet je nog laatst toen je je poorten opende, m'n ogen, op dat versleten bankje aan de oever, alleen.

Ik stond er keer op keer je verscheen afwezig keer op keer.

Was het jij die naar me keek met jong enthousiasme, of was ik 't die oneindig jij aanschouwde?

Weet je nog die allereerste keer?

Toen de nacht, dag werd, toen jouw liefde straalde

zwemen van violette blauw met hemelse gloed

betoverende paarsachtige toppen van bloemrijke heide.

Mistig rood bereikte mijn stille roep, dieporanje lijnen vulden m'n hart.

Je gaf me helder zoals voorspeld op het perron van grijze tegenslag.

Je gaf me, zuiver verlangen & kolkende leegte.

De wind strooide zand op mijn huid, gouden fluweel toucheerde m'n hand

laagje voor laagje.

Geliefde

ik hoor je zang.

Groei zoals je nog nooit bent opgestaan

groei vanuit 't loof want de steiger is wijs jij kent de weg..

Vrucht met grote vleugels

als ik dan ook vrij mag zijn

breng me terug naar de zee, breng me 't vuur zoals eerder

weet je nog?

Zucht van een ster

Er wil een verhaal verteld worden.

Hoe het universum geslagen weerklonk, in naam en vorm.

Over een parelduiker in bruidskleed, met witte vlekken op de flanken

over een blauwe reiger als standbeeld, met lange gele poten

de boomklever die klimt met beitelachtige snavel

over de nachtegaal en haar geroemde, rijke lied.

Er wil een verhaal verteld worden.

Over een zucht van een ster in schemering

over hoe er vrede werd gesloten met de lucht.

Het ridderspoor

Woestijn van stof in mij heb jij 't vermiste goud gevonden.

Je zag me, verborgen oase, ik was 'n munt toen steen en daarna hout.

Voor jou, voor de tienduizend dingen, ontvlamde het graan

en 't brood inmiddels op de top werd gegeten in mist en doorzichtigheid.

Haal het kleed van de tafel want, er is wijn genoeg van ieder één

drink, een simpele kop, opdat de waarheid wordt uitgesproken.

Zonderlijke ster, buitengewoon licht, liniaal boven horizon, jij.

Geheime bestemmingen hebben alle wegen.

Zo werd er geproost & gezegend.

Als ik ongeduldig ben

Ken je die plek waar de lucht zachtblauw is

waar de pen niet hapert, waar de tijd volmaakt is?

Ken je die plek waar 't veld smaragdgroen is

waar de bergen hoog zijn en de zee zich uitstrekt?

Glooiende heuvels, geritsel van wind door oude bomen

jaar in jaar uit, geurige bloemen, en weelderige wijn aan verlangende lippen.

Als ik ongeduldig ben, vergeef me dan mijn liefste

ik heb het anders gewild.

Met een beker in de hand, herpak ik me, drink

elke seconde kwelt m'n gewonde hart.

Hoe kan ik schrijven wat m'n ogen niet zien?

Waar iedere ademteug, in stilte, naar verlangt.

Ken je die plek waar de lucht zachtblauw is

waar de pen nooit hapert, waar de tijd volmaakt is?

Verdwalen

Waar was je toen ik slechts naar de regen keek?

Waar was je toen ik drijfnat de natuur bestreed de elementen dorstig met enkel kracht verweerde?

Hetzelfde, verkent elke strijder

maar 't zeldzaam jij zoekt jou ook

en als het water donker wordt met kleine toefjes wit in linker bovenhoek

de boeien bleekroze kleuren als vlagen van onstuitbare liefde

daar, tussen populieren, groeit het mysterie.

Een eervol zijnde.

Geduld

Kelk van zijde, helderroze kronen en piramideachtige trossen

verdwaalde zwammen van lichtbruin, lamellen van diep blauwgrijs.

Hoop, verandering.

Eerder vandaag viel je in een spijl

nu heb je een gat in je voet

vergeet verlangens die niet de jouwe zijn

vul de kan vol, drink en loop dronken verder.

Alles komt goed.

Door de stilte

Zondagochtend

een aurelia vlinder vliegt van m'n hand

naar donkere vlekken op 't perzikkruid

boven m'n schuurtje zit een schuwe duif, met roze borst

in de lucht vliegt een pimpelmeesje lawaaiig weg.

Duizendmaal heb ik me de vraag van betekenis gesteld

door de stilte, gaf ik op, en werd ontroerd.

Pas toen verlangens ophielden kwam er rust.

Gematigd opent een deur.

Zondagochtend; een wilde kat springt van de schutting

huppelt door het jadegroene gras

verderop, een Japanse sierappel, met dichte kroon aan gebogen twijgen

de klok van de kerk die luidt: het is pas elf uur

als een goudpaarse kever glanst, in zilverwitte gedaante.

Thuis

Wanneer wij elkaar aanraken voel ik niet altijd jouw vingers tegen de mijne.

Soms voel ik tintelingen, rillingen, levenskracht.

Terwijl die energie tussen ons stroomt, leer ik mezelf kennen, vervreemd - dwalend in wat ik zie.

In jouw ogen reis ik door chaos naar het begin van tijd.

De grond leek onder mij op te lossen, ben niet langer wie ik denk dat ik ben.

Voor jou, m'n zachte liefje met besterde huid, steeg ik op, overstijg mijn zelf.

Ontdek, één te worden, twee te blijven.

IJsvogel

Blauwe flits over het water

wie laag vliegt is alleen in weerspiegeling te zien.

Pas als alles verloren is, dan pas, is alles mogelijk.

Goede winter, een bochtige weg

Verborgen kristallen zilverwit geschonken staalblauwe pencelen schrijven.

Licht, laat geuren van eenzaamheid verdwijnen door geluiden die het water kraken.

Een bevroren zandwolk strijkt neer, vele tochten versmelten tot middenweg.

Geliefd innerlijk canon, sneeuw van kwetsbaarheid & twijfel.

Je zoete harmonie blijft 't leven meerstemmig vieren

stil & vredig luid jij ochtenden in

zondag 21 december 2025

♥

Nawoord van de schrijver

Het is vandaag zondag 6 september 2026. Ik ben 39 jaar oud en woon sinds drieënhalf jaar in Leiden samen met mijn vriendin. Ik ben verhuisd vanuit Amsterdam.

Ik heb culturele/wijsgerige antropologie gestudeerd aan de Universiteit van Amsterdam. Op 21-12-2012 (einde van de Maya-kalender) ben ik begonnen met het schrijven van m'n masterthesis, een auto-etnografie (behaald).

Toen nog, dacht ik een hoofdrolspeler te zijn in een soort spirituele transformatie.

Sinds recent weet ik dat dit onderdeel is geweest van een psychose.

Ik ben door GGZ Rivierduinen behandeld voor een stukje grootheidswaanzin, betrekkingswanen, achtervolgingswanen, akoestische -en visuele hallucinaties.

Toen het in 2025 niet zo goed met mij ging was ik veelal vroeg wakker, en ging dan rond 04.00u in de nacht wandelen. En wat ik zag was *zó ontzagwekkend & oogverblindend mooi* dat ik steeds meer zelfinzicht kreeg en hulp ben gaan zoeken. Dit proces heb ik proberen te vangen in dit document.

Ik wil psychoses blijven zien als psychiatrische problematiek, maar tevens flirten met de idee om 't te zien als diepe existentiële crises met grenservaringen voor eventuele nieuwe (levens)inzichten.

Dit werk is in het verlengde hiervan gemaakt, om stigma's te doorbreken, met name vanwege de eenzijdige berichtgeving in de actualiteit.

Inspiratie heb ik verkregen door denkers zoals Emmanuel Levinas, Martin Buber, Carl Jung, Erich Fromm & Simone Weil* - door *een veelvoud prachtige poëzie* te uitgebreid om hier te benoemen.

* "Zelfs wanneer de inspanningen van de aandacht jarenlang vruchteloos zouden blijven, dan nog zal de ziel op een dag worden overstroomd door een licht dat volkomen evenredig is aan die inspanningen." (Wachten op God, Overwegingen over de goede manier van studeren bij het onderwijs)

Artistieke vertaling

Wanneer de ervaring zich niet langer laat bevatten

Er zijn ervaringen die zich niet eenvoudig laten terugbrengen tot wat wij ervan kunnen begrijpen. Ze dienen zich aan met een intensiteit die onze begrippen overstijgt en onze vertrouwde manieren van waarnemen ontregelt. Op zulke momenten lijkt de werkelijkheid meer te geven dan wij kunnen opnemen. Wat zich aandient, laat zich niet volledig verklaren, ordenen of vastleggen. Het overschrijdt de grenzen van ons vermogen om betekenis toe te kennen en stelt ons voor een fundamentele vraag: wat gebeurt er wanneer datgene wat zich toont groter is dan ons vermogen om het te begrijpen?

Gewoonlijk gaan we ervan uit dat begrijpen betekent dat we iets kunnen afbakenen, benoemen en onderbrengen in vertrouwde kaders. We maken de wereld toegankelijk door haar te ordenen. Wat we waarnemen, proberen we te herleiden tot herkenbare vormen, oorzaken en betekenissen. Maar soms stuit deze beweging op haar grens. Er verschijnt iets wat zich niet laat uitputten door onze interpretaties. Hoe meer we proberen het te doorgronden, des te duidelijker wordt dat er iets overblijft wat zich aan onze greep onttrekt.

Denk aan de overweldigende schoonheid van een zonsopkomst, aan de geboorte van een kind, aan een kunstwerk dat ons diep raakt of aan een onverwachte ontmoeting met een ander mens. In zulke ervaringen lijkt de betekenis niet uitsluitend voort te komen uit wat we er zelf aan toekennen. Eerder worden we getroffen door iets wat ons tegemoetkomt en zich niet volledig laat beheersen door onze verwachtingen. De ervaring dient zich aan voordat we haar kunnen begrijpen. We zijn niet langer uitsluitend degenen die waarnemen, maar worden zelf aangesproken, geraakt en veranderd door wat zich aan ons voltrekt.

Het bijzondere aan zulke momenten is dat de overvloed van de ervaring niet noodzakelijk tot meer helderheid leidt. Integendeel, juist wanneer iets zich met grote intensiteit toont, kan ons vermogen om het te begrijpen tekortschieten. Er is veel te zien, maar niet alles laat zich overzien. Er is veel te ervaren, maar niet alles laat zich in woorden vangen. De betekenis ontbreekt niet; ze is eerder zo rijk dat iedere afzonderlijke interpretatie onvermijdelijk tekortschiet.

Hier ontstaat een andere verhouding tussen mens en werkelijkheid. De mens is niet langer de soevereine toeschouwer die de wereld tegenover zich plaatst en haar naar eigen inzicht ordent. We ontdekken dat we ook ontvangers zijn: afhankelijk van wat zich aan ons openbaart, zonder dat we daarover de volledige regie hebben. Dat vraagt om een vorm van ontvankelijkheid die niet onmiddellijk probeert te beheersen wat verschijnt. Begrijpen betekent dan niet alleen verklaren, maar ook leren verdragen dat iets zich nooit volledig laat verklaren.

Deze ervaring maakt de grenzen zichtbaar van een denken dat de werkelijkheid uitsluitend waardeert naar de mate waarin zij beschikbaar, meetbaar en controleerbaar is. Niet alles wat betekenisvol is, laat zich reduceren tot informatie. Niet alles wat waarachtig is, laat zich bewijzen door het in sluitende redeneringen onder te brengen. Sommige ervaringen vragen niet in de eerste plaats om een oplossing, maar om aandacht. Ze nodigen ons uit langer stil te staan bij wat zich voordoet, zonder het onmiddellijk te willen vastleggen.

Dat betekent niet dat we het verstand achter ons moeten laten. Het denken blijft noodzakelijk, maar moet erkennen dat het niet de oorsprong of de uiteindelijke maat van alle betekenis is. Het kan verhelderen, onderscheiden en interpreteren, zonder te hoeven veronderstellen dat alles wat verschijnt ook volledig binnen zijn bereik valt. Juist in de erkenning van die grens kan een dieper inzicht ontstaan: de werkelijkheid kan meer zijn dan wat wij ervan weten.

Het verzadigende karakter van de ervaring ligt dan ook niet eenvoudigweg in haar overweldigende intensiteit, maar in de verhouding tussen wat zich aandient en wat wij daarvan kunnen opnemen. De ervaring is als het ware voller dan de begrippen waarin we haar proberen onder te brengen. Ze laat zich niet uitputten door onze pogingen haar betekenis definitief vast te leggen. Iedere interpretatie kan iets zichtbaar maken, maar geen enkele interpretatie hoeft het laatste woord te hebben.

Misschien vraagt dit om een bescheidener houding tegenover de werkelijkheid. Niet de bescheidenheid van iemand die afziet van inzicht, maar die van iemand die beseft dat inzicht nooit hetzelfde is als volledige beheersing. We kunnen ons openstellen voor wat ons overstijgt zonder te doen alsof we het geheel kunnen omvatten. We kunnen betekenis ervaren zonder haar volledig te bezitten.

Daarmee verschuift ook de vraag wat het betekent om werkelijk te begrijpen. Misschien bestaat begrip niet altijd in het herleiden van het onbekende tot het bekende. Soms begint het juist wanneer we erkennen dat iets zich aan onze begrippen onttrekt en we desondanks bereid blijven ons ertoe te verhouden. De werkelijkheid hoeft niet volledig in onze handen te liggen om ons iets te zeggen.

Wat ons werkelijk raakt, is niet altijd datgene wat we kunnen bevatten. Soms is het juist datgene wat ons vermogen tot bevatten overschrijdt. In zulke ervaringen worden we herinnerd aan een werkelijkheid die niet uitsluitend bestaat bij de gratie van onze kennis, maar die ons voorafgaat, tegemoetkomt en uitnodigt tot verwondering. Misschien ligt de betekenis van zo'n ontmoeting dan ook niet in de mate waarin we haar kunnen doorgronden, maar in de ruimte die ze in ons opent: een ruimte waarin we niet alles hoeven te begrijpen om toch geraakt te worden, en waarin de vraag niet langer alleen is wat we van de werkelijkheid kunnen weten, maar ook hoe we antwoorden op wat zich aan ons openbaart.